

Memòria justificativa del projecte
d'investigació de l'IRMU AP22/24
(de l'any 2024):

***“Inventari i estudi del fons del
Mas Goday de Canet i pergamins
i documents de Can Grau de
Muntanya”***

***Investigació a càrrec de:
SERGI ALCALDE i VILÀ
FRANCESC RODRÍGUEZ SANTOS
(membres del Centre d'Estudis Canetencs)***

Impulsat per:

Centre d'Estudis Canetencs

Amb el suport de:

Ajuntament de Canet de Mar

Col·labora:

ARXIU MUNICIPAL
DE CANET DE MAR

Centre d'Estudis Canetencs

Centre d'Estudis Canetencs

c/ Saüc, nº 2 – Baixos – Casa Museu

08360 – Canet de Mar

c/e: centreestudiscanetencs@gmail.com

web: www.centreestudiscanetencs.cat

INSTITUT RAMÓN MUNTANER

Mas de la Coixa

Rotonda Eix de l'Ebre, N-420 s/n

43770 - Móra la Nova

Nom del projecte:

Inventari i estudi del fons del Mas Goday de Canet i pergamins i documents de Can Grau de Muntanya.

El Centre d'Estudis Canetencs va presentar una sol·licitud a l'IRMU per a la “XIX convocatòria d'ajuts per a projectes d'investigació o de difusió cultural”.

Segons resolució de l'any 2024, l'IRMU va acceptar la petició, atorgant-li el registre **AP22/24**.

El present projecte forma part d'un estudi de major amplitud temporal que el Centre d'Estudis té engegat des de fa temps, i és la de fer aflorar els petits arxius privats canetencs, normalment arxius familiars. Una tasca que per una banda permetrà evitar la pèrdua de documentació històrica referent a la nostra vila, documentació custodiada en les cases particulars i que, possiblement per si sola no mereixi una gran importància, però la suma del conjunt de gran nombre de vilatans, permetrà dotar d'informació personal, poc documentada als fons públics com l'Arxiu Municipal o l'Arxiu Parroquial, que ajudaran a contextualitzar no sols dades interessants d'avantpassats canetencs, sinó també la interrelació entre vilatans, entre pobles veïns i en comú, de la societat canetenca de diversos segles enrere. Enguany no és un exemple puntual, doncs la nostra entitat porta anys sol·licitant i aprofitant els ajuts d'investigació de l'Institut Ramon Muntaner.

El projecte pel que es va sol·licitar l'ajut a l'IRMU, i que es fa entrega de l'estudi acompanyant aquesta memòria, consistia en el tractament de la documentació, l'ordenació cronològica, el buidat a mode de regest de les dades de cada document, l'elaboració de les fitxes de consulta, i la digitalització de la documentació, de dos fons procedents que cases diverses del terme municipal de Canet, per un costat la documentació que la família Casaponsa-Buira, propietaris del Mas Goday de Canet. I per altra, un petit fons antic que custodia la família Llorenç, propietaris del Mas Grau de Muntanya de Canet. Val a dir que una part d'aquests documents van ser dipositats temporalment a la nostra entitat per ambdues famílies, per tal de permetre'n la facilitat de treball.

La documentació tractada, sorprenué gratament als membres de la junta de la nostra entitat al saber que es tractava de documents que no sols contenien escriptures de compra-venta de finques i possessions agrícoles, sinó que, en el cas del la documentació de Can Goday, hi havia una llarga relació de documentació relacionada amb diverses mines, construcció de pous i conductes per abastir d'aigua de reg a la finca, totes elles del segle XIX i de principis del XX. Aquesta mena de subfons, no sols contenia transaccions econòmiques per la compra de les terres, els drets de pas subterranis, i peticions per a canalitzacions, sinó que també litigis entre veïns, autoritzacions per col·locació de motors, etc.

També cal destacar que dins el fons de Can Goday, existeix un apartat totalment desrelacionat amb la propietat o finca agrícola, doncs conté documentació (projecte, memòria, amidaments, i certificacions) de les obres portades a terme a l'Hospital de Canet de Mar la dècada de 1930, dirigides per l'arquitecte Josep Mª Danès i Torres. Aquesta documentació és rellevant atenent que l'edifici en qüestió, avui dia es troba parcialment enderrocat, i per tant localitzar vestigis de les intervencions que va tenir en el temps, són de gran vàlua per una entitat com la nostra. Gràcies a la digitalització i estudi de la documentació, permetrà en els propers anys es puguin realitzar articles i estudis sobre aquest patrimoni canetenc desaparegut.

La documentació del Mas Goday està composta per 53 documents, entre els quals, com s'ha dit, hi ha escriptures, plànols, certificats municipals, informes de peritatges, etc. Per tant mostra un ric ventall de documents des del 1866 fins mitjans del segle XX. Si l'analitzéssim podríem arribar a partir l'arxiu familiar en tres grans subfons, alguns d'ells comentats en paràgrafs anteriors. Per una banda tindriem la documentació més típica d'una propietat agrícola, composta per escriptures i transaccions de finques, parcel·les i propietats rurals, i fins hi tot contractes d'arrendament de l'horta a una família de masovers. És interessant perquè permet idear la distribució rural, la ubicació de masies i hortes properes, i el nom dels seus propietaris. Dades valuosíssimes atenent que l'urbanisme de les últimes dècades ha fet desvirtuar la morfologia agrícola i rural d'aquell indret del terme de Canet.

Un altre subfons seria el relacionat amb la captació i trasllat d'aigües subterrànies per a omplenament de basses de reg. En aquest apartat hi destaquen els pous d'abastiment, les canalitzacions subterrànies, les conduccions travessant rials i torrents, etc. Amb documentació de compra-ventes, drets de pas, litigis, plànols, anàlisis de qualitats de l'aigua, i permisos municipals.

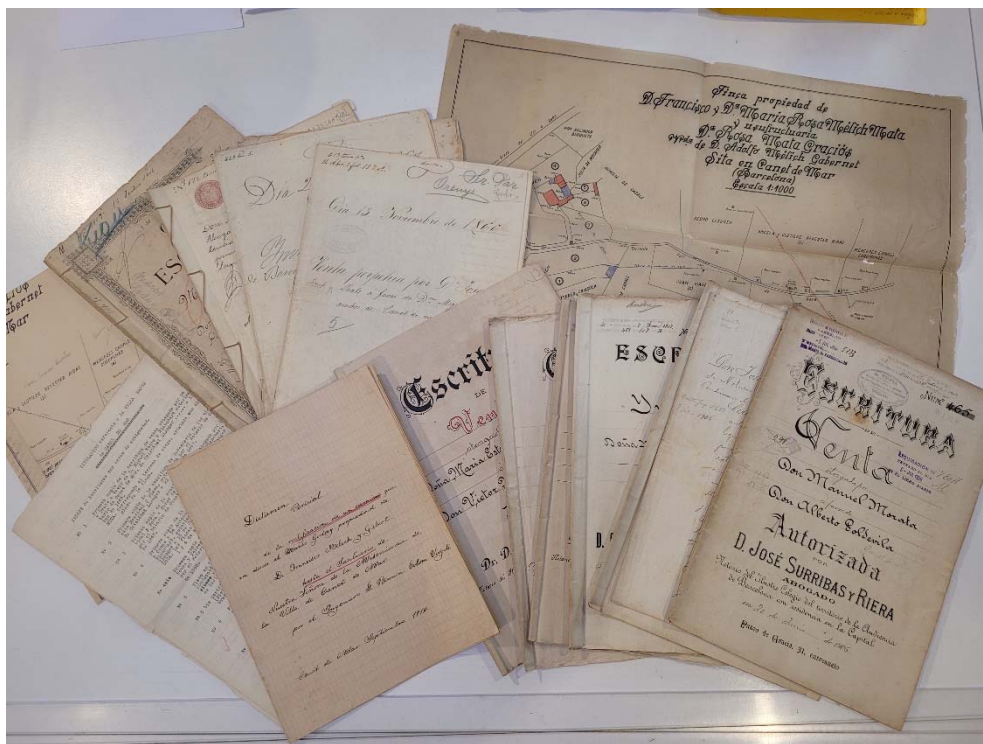
Per últim, hi hauria un tercer subfons relacionat amb l'Hospital de Canet de Mar, avui residència geriàtrica Guillem Mas. Corresponent a una reforma que va sofrir l'edifici, ampliant-ne les dimensions, portada a terme a la dècada de 1930, sota la direcció de l'arquitecte Josep Mª Danès i Torres. I en la qual, fins hi tot s'hi pot trobar el projecte inicial, amb les medicions, i unes quantes certificacions dels diversos treballs portats a terme per diversos industrials.

Pel que fa a la documentació procedent del Mas Grau de Muntanya, va sobtar localitzar entre la paperassa, tres pergamins. Un del segle XVI i els dos restants del segle XVII. Totes elles tenen a veure a l'antiga família Grau o Garau, avantpassats dels actuals propietaris del Mas. Malgrat això, no són documents relacionats entre sí, i per tant fa pensar que són reducte puntual de l'antic arxiu familiar

del Mas que, de ben segur, havia tingut un fons més ric de pergamins, i que es desconeix on va anar a parar. Els pergamins són dels anys 1544, 1608 i 1623.

Pel que fa al resta de documentació en paper, cal destacar una llibreta familiar, on s'hi anaven anotant dades, pagaments i despeses de la família. Aquesta s'inicia l'any 1697, i serà una bona font d'informació per a mostrar el nivell i possibilitats d'una família pagesa canetenca del segle XVIII, de nivell mitjà socialment. El resta de documentació, amb escriptures, donacions, creacions de censals, etc, es prolonga fins principis del segle XIX, essent l'últim document del 1801.

L'aportació d'aquest treball a la societat canetenca, a ulls de la nostra entitat, serà una eina cabdal per doble motiu. Per un costat per la importància en sí mateix dels fons tractats. Poques famílies canetenques conserven uns fons amb aquesta volumetria i diversitat tipològica de documents (escriptures, plànols, etc.), i menys, amb l'abast cronològic d'aquests (des del s. XVI al XX). Per tant ja és un motiu de joia haver-se conservat, haver-se tractat, i finalment haver posat a l'abast del públic en general la informació que contenen.

Documents del Mas Goday de Canet de Mar, durant el seu tractament.

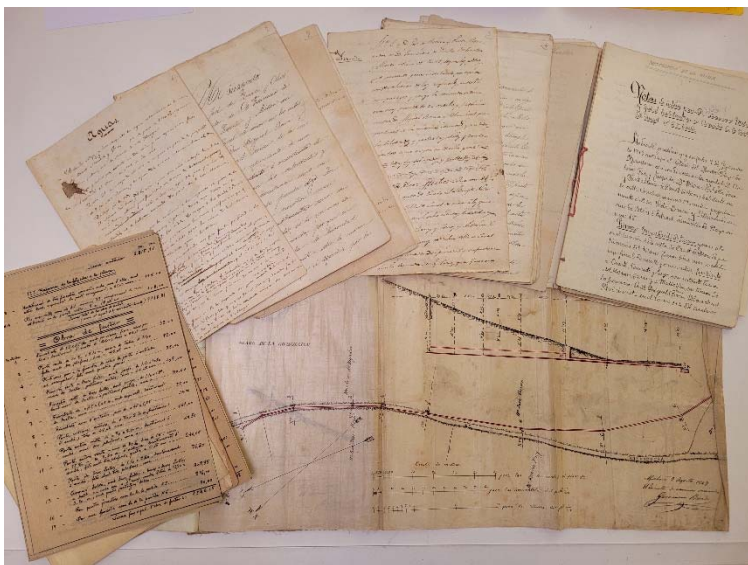
digitalitzats i tractats per perdurar el màxim nombre d'anys possibles. Per aquesta raó, també s'interrelaciona la presència de l'Arxiu Municipal de Canet, atès que aquest seria el millor destí per salvaguardar aquesta tipologia de documentació, lluny de possibles disgregacions per repartiments d'herències, desaparicions per ventes i enderrocs de propietats, etc. Aquesta també és la voluntat de la nostra entitat, i per això sol·licitem el recolzament d'aquesta institució municipal alhora de peticionar les ajudes a l'IRMU.

Així mateix, amb la informació i les bases establertes en el present estudi, creiem que serà una eina excepcional per poder ésser el punt de sortida d'altres estudis complementaris, com és el cas de

I per altra banda, el segon motiu, és que també ha de servir d'exemple per a altres famílies i llars de la nostra població que conservin documentació. Perquè s'adonin de la tasca de la nostra entitat, del bon tractament emès a la documentació, i perdin aquella por de despendre's momentàniament o temporalment dels documents perquè puguin ésser estudiats,

l'ajut d'investigació que possiblement demanem a l'IRMU pel 2025, atès que ja s'estan fent esforços per a poder aconseguir l'accés i estudi a altres fons particulars de Canet de Mar.

El present projecte, no sols ha tractat la documentació, l'ha ordenat, l'ha indexat i finalment l'ha digitalitzat, sinó que també ha posat la primera pedra a futures investigacions, atès que gràcies al treball realitzat, es podrà utilitzar part d'aquesta informació per futures exposicions, i recerques de gran abast sobre toponímia local, composició de parcel·lari històric de rústica i propietats de Canet, etc. Amb l'al·licient que la seva digitalització restarà disponible al públic en general.

Altres documents del fons del Mas Goday, durant el seu tractament

La informació que aporta l'indexat amb registres dels documents, no sols mostren la data i l'escriptor del document, sinó que permeten a l'investigador en general poder-se fer càrrec de quina és la importància del document, les dades i personatges més rellevants que hi apareixen, i en el cas de ser-ne d'interès, la possibilitat de demanar-ne la consulta amb imatge. Aquesta consulta, com s'exposa en altre documentació de la present justificació, es podrà materialitzar

o bé presencialment a la seu de la nostra entitat, durant l'horari setmanal que

estem oberts, o bé a l'Arxiu Municipal de Canet, obert diàriament amb horari habitual d'ens municipal. La temàtica de la diversitat de documentació també és rellevant. Tractant-se de documents que abasten més de 238 anys d'història, han aparegut multitud de temàtiques i tipologies documentals: ja siguin transaccions de compra-ventes, testaments, cartes personals, plànols, projectes, documents institucionals, etc.

Pla de treball

El pla de treball ha seguit, amb bastant bon criteri, la planificació establerta en els documents de petició d'ajuts. Degudament corregida en el document d'aplaçament d'entrega del treball, atès el nombre de documents a indexar i digitalitzar i la minsa capacitat organitzativa de la nostra petita entitat.

Atenent que actualment ambdós fons familiars es conserven en les respectives edificacions i sense un accés al públic en general, s'ha aconseguit, i a tongades el trasllat de part dels documents a la seu de la nostra entitat. Allà s'ha realitzat un primer estudi d'ordenació documental, ordenació cronològica i de subfons, a mesura que s'anava veient la temàtica de la documentació.

A partir d'aquest moment es va prendre la decisió del tractament del document, segons l'estat de conservació en que es trobava. Alguns s'han planxat, o netejat. Posteriorment ja es va poder realitzar

la feina del buidat i realització de base de dades de cada fons. Amb les descripcions de la data, autor, registre del document i anotacions singulars, segons l'interès del document.

A partir d'aquest moment també es va poder començar la digitalització dels documents, per tal de que formin part de l'Arxiu del Centre d'Estudis Canetencs, permetent-ne la consulta al públic en general, i també cedint-ne còpia a l'Arxiu Municipal perquè estigui a l'abast del resta d'investigadors.

En el cas dels pergamins, atenent la seva singularitat, es va realitzar la traducció íntegra mitjançant registres complets. Per tal d'aconseguir el màxim d'informació de cadascun d'ells. Gràcies a això, es va poder identificar la nomenclatura del Mas Grau de Muntanya abans que se'l conegués amb aquest nom. Naturalment l'estudi de la informació podrà completar la genealogia familiar dels Grau i els seus avantpassats. El projecte, segons estava previst, el van portar a terme els nostres companys Sergi Alcalde i Francesc Rodríguez, malgrat també van comptar amb la participació de bona part de la junta del Centre d'Estudis Canetencs, de l'Arxiu Municipal i altres entitats locals.

Tot seguit es faciliten unes quantes dades, a mode de quadres resum, dels buidats en una base de dades de les fitxes.

Projecte Ajut IRMU 2024		
Fons/Subfons	Número d'unitats documentals	Dates
Arxiu Família Casaponsa-Buira (Mas Goday)	53 documents	Des del 1866 al 1945
Arxiu Família Llorenç (Can Grau de Muntanya)	3 pergamins + 6 documents	Des del 1544 a 1801
Volum total del projecte	Total: 62 unitats documentals	

Persones responsables de portar a terme l'estudi

Les persones responsables de l'estudi i investigació, han estat:

Sergi Alcalde i Vilà: Arquitecte tècnic i Enginyer en edificació qui, durant una llarga trajectòria amb investigacions de l'urbanisme i patrimoni canetenc, porta publicats més d'una trentena d'articles sobre aquesta temàtica. És membre de junta del Centre d'Estudis Canetencs, i del Centre d'Estudis Lluís Domènech i Montaner.

Francesc Rodríguez Santos: Graduat en Història amb la menció en Història Moderna, i Màster de Professorat d'ESO i Batxillerat, especialitat en Geografia i Història. És membre de junta del Centre d'Estudis Canetencs, i ha publicat més d'una desena d'articles sobre esdeveniments locals i biografies de personatges de la vila.

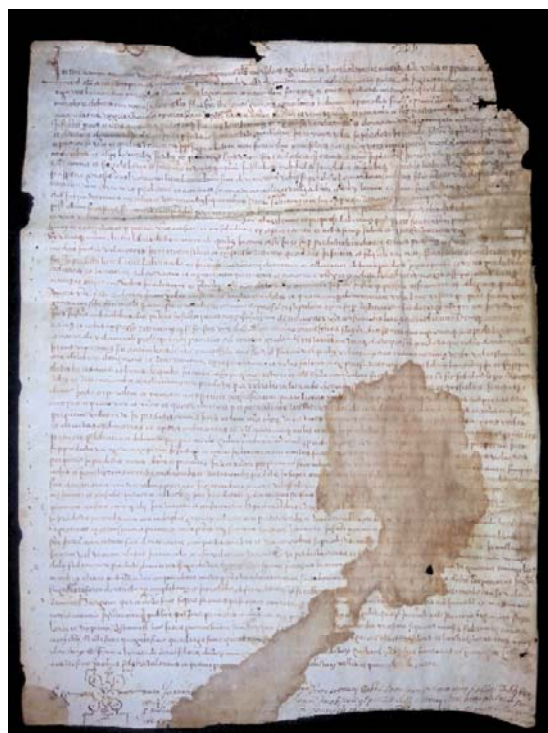
Compliment de les expectatives i assoliment d'objectius

Malgrat que la presentació del resultat del projecte s'ha allargat més del previst, en conjunt, les dades obtingudes en aquest laboriós treball, han estat gratament satisfactòries.

A més a més, aquest estudi serà la base per d'altres estudis d'investigació sobre fons patrimonials privats, alguns d'ells ja iniciats, que permetran ajudar a anar situant no sols els personatges, les seves residències i els seus negocis i aspectes quotidians familiars, sinó també el nivell de recursos hídrics i socio-cultural del Canet de finals del segle XIX i bona part del segle XX.

A més, la documentació localitzada del segle XIX té també una segona importància. Atès que, per circumstàncies com la crema i desaparició de documentació notarial i de registre durant la guerra civil del 1936-1939, és un període que no es podrà estudiar amb la profunditat que es mereix.

És per això, que es pot afirmar que **els objectius marcats** inicialment en la petició de l'ajut del projecte, i en l'informe de seguiment presentat el 31 de juliol del 2024, **han estat assolits satisfactòriament.**

Pergamí del 1544 del Mas Grau de Muntanya

Descripció de l'estudi

L'estudi que acompanya aquesta memòria justificativa es troba format pel planxat, l'ordenació cronològica, l'inventariat i el regestat, i la digitalització de la documentació familiar que custodiaven els Masos Goday i Can Grau de Muntanya de Canet de Mar. Agafant el ventall des del segle XVI fins al XX.

Acompanyant a aquesta memòria justificativa també s'adjunta la justificació de cost del projecte realitzat, seguint els formularis proporcionats a través del web de l'IRMU.

I perquè així consti, signem el present document.

Canet de Mar, 15 de desembre del 2024.

Sergi Alcalde i Vilà
Corresponsable de l'estudi

Francesc Rodríguez Santos
Corresponsable de l'estudi

Centre d'Estudis Canetencs
